

NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA
ROKIŠKIO SUAUGUSIŲJŲ IR JAUNIMO MOKYMO CENTRO
IŠORINIO VERTINIMO ATASKAITA

IŽANGA

Vizito laikas – 2018 m. vasario 5–8 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Vadovaujančioji vertintoja – Irena Ričkuvienė.

Aida Adiklienė, Ramutė Kežienė, Kristina Žaltauskienė – vertintojos.

Vizito metu stebėtos 47 veiklos, iš kurių lygiais vertintos 46 (neformaliojo švietimo veikla lygiais nevertinta). Vertinimo metu gilintasi į Rokiškio suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centro (toliau – mokymo centro) mokinių, mokytojų ir pagalbos specialistų veiklą pamokose, administracijos, klasės vadovų ir aptarnaujančio personalo darbą, dalyvauta penkiuose susitikimuose su įvairiomis įstaigoje veikiančiomis grupėmis, savivaldos institucijomis; analizuota pastarųjų dvejų metų mokymo centro veikla. Išvadų pagrindimui naudotasi Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros, Nacionalinio egzaminų centro (toliau – NEC) pateikta informacija bei Švietimo valdymo informacinėje sistemoje skelbiamais mokymo centro 2017–2018 m. m. duomenimis.

MOKYMO CENTRO KONTEKSTAS

2012 metais reorganizuojant Rokiškio jaunimo mokyklą ir Rokiškio suaugusiųjų mokymo centrą įkurtas Rokiškio suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centras, kuris tęsia abiejų įstaigų veiklą. Tokio tipo mokykla yra vienintelė rajone. Tokios įstaigos nėra ir aplinkiniuose rajonuose, todėl centras kasmet priima po vieną kitą mokinį, gyvenantį ne Rokiškio rajone. 2014 metais įkurtas Rokiškio suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centro VšĮ Rokiškio psichiatrijos ligoninės mokymo skyrius. Tai vienintelis toks skyrius Lietuvoje. Jaunimo ugdymo skyriuje mokosi 12–16 metų 39 mokiniai, pradedę mokymosi motyvaciją ar dėl kitų priežasčių nepritapę bendrojo ugdymo mokyklose. Suaugusiųjų ugdymo skyriuje mokosi 79 mokiniai (nuo 18 metų ir vyresni), anksčiau iškritę iš švietimo sistemos ir siekiantys pagrindinio ar vidurinio išsilavinimo. VšĮ mokymo skyriuje mokosi 20 asmenų, kuriems laikinai apribota laisvė ir yra pripažinti nepakaltinamais. Mokymo centrui būdinga nemaža mokinių kaita. Didžioji dalis mokinių mokyti atvyksta jau prasidėjus mokslo metams. Į jaunimo ugdymo skyrių mokiniai ateina tada, kai savose mokyklose jau būna „nurašyti“, pradedę mokymosi motyvaciją, su neigiamu požiūriu į mokymąsi ir apskritai priešišku nusiteikimu į visus su mokykla susijusius dalykus. Vertinimo metu stebėta ir vertinta jaunimo ugdymo skyriaus veikla.

67 proc. jaunimo ugdymo skyriaus mokinių gauna nemokamą maitinimą. 20 proc. mokinių 2017 metais gavo valstybės paramą mokymo priemonėms, 18 proc. – gyvena socialinės rizikos šeimose, 54 proc. – auginami tėvų, turinčių žalingų įpročių, 86 proc. – gyvena nepilnose šeimose. Vizito metu 5 jaunimo ugdymo skyriaus mokiniai buvo probacijos tarnybos įskaitoje, mokėsi 15 specialiųjų poreikių mokinių. 2017–2018 m. m. mokymo centro mokiniai vidutiniškai praleido po 26,9 pamokas, 13,4 – be pateisinamos priežasties. Neformaliojo švietimo veiklose mokymo centre dalyvauja 35,37 proc., už įstaigos ribų – 10 proc. mokinių.

Mokymo centro direktorė yra įgijusi I, direktoriaus pavaduotoja – II vadybinę kategoriją. Įstaigoje dirba 23 pedagogai. 95,6 proc. pedagogų yra atestuoti ir turi kvalifikacines kategorijas. Keturi (17,4 proc.) mokytojai turi mokytojo metodininko kvalifikacinę kategoriją, 15 (65,2 proc.) – vyresniojo mokytojo, vienas (4,3 proc.) – mokytojo kvalifikacinę kategoriją, vienas mokytojas (4,3 proc.) neturi kvalifikacinės kategorijos.

Mokymo centras renovuotas. Ugdymo aplinka aprūpinta šiuolaikine mokymo(si) įranga ir priemonėmis. Erdvės tvarkingos, funkcionalios, lengvai pertvarkomos ir pritaikomos mokinių poreikiams. Savitas patalpų estetiškas daro teigiamą poveikį mokinių estetiniam lavinimui.

2016–2018 metais mokymo centre įgyvendinami keturi tarptautiniai, penki socialiniai, keturi mokomieji ir keturi bendruomenės projektai.

Mokymo centro finansiniai išteklių tvarkomi racionaliai. Tinkamai investuojant gaunamas lėšas, gerinamos mokinių ir darbuotojų darbo sąlygos.

Mokymo centras dirba vadovaudamasis įstaigos nuostatais, 2016–2018 metų strateginiu ir 2018 metų veiklos planais, kuriuose tikslai ir uždaviniai iš dalies keliami atsižvelgiant į šalyje įgyvendinamos ugdymo turinio kaitos kryptis, mokymo centro veiklos kokybės įsivertinimo rezultatus.

STIPRIEJI MOKYKLOS VEIKLOS ASPEKTAI

1. Gyvenimo planavimas (1.1.1. – 3 lygis).

Mokymo centre numatytos veiklos kryptys ir priemonės profesiniam informavimui bei karjeros kompetencijų ugdymui: kaupiama ir atnaujinama literatūra apie profesijas, aukštąsias ir profesines mokyklas, bendradarbiaujama su švietimo institucijomis ir Rokiškio darbo birža, mokiniai konsultuojami karjeros ugdymo, individualaus ugdymo(si) plano sudarymo, egzaminų pasirinkimo, tolesnio mokymosi perspektyvų klausimais. Įstaigos interneto svetainėje skelbiamos naudingos nuorodos karjeros ugdymo klausimais. Dauguma kalbintų mokinių patvirtino, kad ugdymo karjerai veiklos mokymo centre yra įdomios, išskyrė išvykas į įvairias įstaigas, kuriose jie gali praktiškai susipažinti su darbine veikla ir išbandyti įvairias profesijas. Mokymo centre domimasi daugumos buvusių mokinių tolesniu mokymusi ir karjera, organizuojami susitikimai su buvusiais mokiniais, didžiuojamasi sėkmės atvejais. Dalis mokinių supranta išsilavinimo ir mokymosi vertę, turi tolesnio mokymosi siekių ir planų.

2. Pagalba mokiniui (2.1.3. – 2 lygis).

Veiksmingas bendradarbiavimas su specializuotomis tarnybomis, dalies pedagogų veiksminga veikla siekiant užtikrinti mokinių saugumą bei gerovę iš dalies kompensuoja specialistų trūkumą. Mokymo centro vadovai, mokytojai, klasių vadovai gerai žino mokinių gyvenimo kontekstą. Pedagogai yra aptarę pagalbos veiksmus pasitaikant mokinių netinkamo elgesio apraiškoms, rekomendacijas ugdant mokinius, turinčius specialiuosius ugdymosi poreikius, tačiau mokinių poreikiams tenkinti skirtos tik kelios valandos.

3. Santykiai ir mokinių savijauta (2.3.2. – 2 lygis).

Daugumoje (60 proc.) stebėtų pamokų fiksuoti priimtini mokinių bei mokinių ir mokytojų tarpusavio santykiai, nulėmę gerą mokinių savijautą ir mikroklimato kokybę. 28,3 proc. stebėtų pamokų šis veiklos pamokoje aspektas išskirtas kaip stiprusis. Mokymo centro bendruomenė skiria dėmesį savitarpio supratimui, palaikymo santykių kūrimui, bendravimui, kas daro teigiamą įtaką palankiai mokymosi aplinkai, mokinių tarpusavio, mokinių ir mokytojų santykiams ir pozityviai mokinių savijautai.

4. Įranga ir priemonės priimtinos (3.1.1 – 3 lygis).

Mokymo centras dalyvaudamas projekte „Jaunimo mokyklų aplinkos pritaikymas“ gausiai aprūpintas šiuolaikine įranga. Materialinė mokyklos bazė kasmet atnaujinama ir modernizuojama. Ugdymo(si) aplinkos 52,17 proc. pamokų vertintos labai gerai ir gerai, 47,83 proc. stebėtų pamokų – patenkinamai ir prastai. Vertinimo metu dalyje stebėtų pamokų (23 proc.) įrangos ir priemonių įvairovė fiksuota kaip stiprieji pamokos veiklos aspektai, tačiau yra mokytojų, kurie negeba naudotis turima įranga (interaktyvios ir 3D lentos) ir nesupranta jos panaudojimo reikalingumo šio mokymo centro mokiniams.

5. Pastatas ir jo aplinka (3.1.2. – 3 lygis).

Mokymo centrui dalyvaujant „Suaugusiųjų mokymo centrų modernizavimo programoje“ visos įstaigos priklausiančios patalpos moderniai renovuotos. Geras įstaigos estetiškas vaizdas, tvarkingos vidaus ir išorės erdvės ugdo mokinių skonį. Mokymo centre nėra atskirų aktų ir sporto salių, tačiau kaip aktų salė naudojamas pirmo aukšto koridorius, kūno kultūros pamokoms mokiniai vežiojami į Rokiškio kultūros ir sporto centrą. Mokymo centro koridoriuose sudarytos galimybės per pertraukas mokiniams žaisti stalo tenisą, stalo futbolą, naudotis šiuolaikiškais treniruokliais. Įrengta mini skaitykla, kurioje mokiniai gali skaityti programinę literatūrą, žurnalus. Daugumos kabinetų baldai nauji ir estetiški. Mokinių manymu, erdvės, stimuliuojančias mąstymą ir mokymąsi, padedančias susikaupti, vertėtų kurti apgalvojant ir tariantis su jais.

6. Mokinių darbų demonstravimas (3.1.3. – 3 lygis).

Aplinkų bendrakūra, kai į estetiškų ir informatyvių fizinių erdvių kūrimą, savo įstaigos, miesto teritorijų puoselėjimą įtraukiami mokytojai, mokiniai, administracija, tėvai (globėjai, rūpintojai), pagalbinių darbuotojai, – viena iš bendruomeniškumo ugdymo krypčių. Tai teigiamai veikia mokymo centro ugdytinius – dauguma jų pagrįstai jaučiasi visateisiais bendruomenės nariais. Mokymo centre ir miesto erdvėse eksponuojami meniniai mokinių darbai, tačiau mokomuosiuose kabinetuose jų darbai, eskizai eksponuojami retai.

7. Mokymasis ne mokykloje (3.2.1. – 3 lygis).

Mokymasis ne mokykloje vyksta planingai, aktualizuoja ugdymą, užtikrina realų, pasaulio pažinimu grįstą mokinių mokymąsi, suteikia mokiniams galimybių įgyti įvairesnės patirties, būti mokomiems įvairesnių žmonių, susieti mokymąsi su savo interesais. Tokios veiklos numatytos ir 2017–2018 mokslo metų įstaigos ugdymo plane. Išorinio vertinimo savaitę stebėtų edukacinių veiklų įvairovė netradicinėse erdvėse vertinta kaip stiprusis mokymosi centro veiklos aspektas, plečiantis mokinių akiratį, suteikiantis galimybių atpažinti polinkius, apsispręsti renkantis ateities profesiją. Mokytojai tinkamai vykdo mokymąsi ne mokymo centro teritorijoje, aktualizuoja ir vizualizuoja ugdymąsi. Vizito metu dėl netinkamų oro sąlygų teritorijos naudojimas ugdymui nestebėtas.

8. Optimalus išteklių paskirstymas (4.1.1. – 3 lygis).

Materialiniai centro ištekliai panaudojami lanksčiai, kūrybiškai. Finansinę informaciją bendruomenės nariai gali rasti centro interneto puslapyje arba gauti individualių pokalbių su vadovais metu. Ugdymo procese vadovėliais, mokymo priemonėmis mokiniai yra aprūpinti pakankamai. Mokymo centrą verta pagirti už papildomų lėšų pritraukimą dalyvaujant projektuose. Taip mokiniams sudaromos galimybės įvairiapusiškiau ugdytis bendrąsias ir dalykines kompetencijas, socializuotis vasaros atostogų metu. Centras pritraukia ir 2 proc. gyventojų pajamų mokesčio lėšų, kurios, Mokytojų tarybos sprendimu, skiriamos mokytojų kvalifikacijos kėlimui. Pedagoginių darbuotojų kvalifikacija atitinka teisės aktus.

9. Pasidalyta lyderystė (4.1.2. – 2 lygis).

Mokymo centro mokytojų komandoje yra stiprių mokytojų lyderių, pripažįstamų mokinių ir bendruomenės, gebančių dirbti inovatyviai, gerinti mokinių mokymosi rezultatus, skleisti savo patirtį rajono ir šalies lygmeniu. Juos mokiniai vertina už jų pozityvumą, geranoriškumą, profesionalumą ir įdomiai, novatoriškai vedamas pamokas. Dalis (43 proc.) skaito pranešimus, dalinasi gerąja patirtimi su rajono, respublikos mokytojais ir švietimo įstaigų vadovais, pristato įvairias mokymo priemones.

10. Mokymo centro tinklaveika (4.2.3 – 3 lygis).

Mokymo centro paveiki tinklaveika padeda ugdyti bendruomenės puoselėjamas vertybes. Socialinės partnerystės, mokymo centro atvirumas yra naudingas daugumos mokinių asmenybės raidai, ypač socialumo, pilietiškumo ir karjeros ugdymui. Įvairiapusė (kultūrinė, darbinė, socialinė, pilietiškumo ugdymo, mokinių rengimo karjerai, mokymosi tęstinumo) mokymo centro veikla vykdoma su mieste ir rajone įsikūrusiomis įstaigomis. Mokymo įstaigos daugumos mokinių dalyvavimas socialiniuose projektuose ir akcijose, edukacinių dienų organizavimas ir kt. daro teigiamą įtaką mokinių vertybių ugdymui, stiprina ryšius su vietos bendruomene.

TOBULINTINI MOKYKLOS VEIKLOS ASPEKTAI

1. Mokinių pasiekimų ir pažangos optimalumas (1.2.1. – 2 lygis).

Rokiškio suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centras bando siekti mokymo(si) optimalumo – vienas iš 2016–2018 m. strateginio plano prioritetinių tikslų – „*siekti kiekvieno mokinio individualios ugdymo(si) pažangos, stiprinant bendradarbiavimą tarp mokinių, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų ir tėvų*“. Mokymo centras akcentuoja, kad daug dėmesio skiriama individualiam mokinio pažinimui, jo asmeninei ūgčiai, tačiau mokinių asmeninės ūgties segtuvuose daugiau dėmesio skiriama mokymosi akademiniam pasiekimams. Segtuvuose fiksuoti mokinių išsikeliama tikslai dažniausiai yra abstraktūs, nepamatuojami, kalbinti mokiniai negalėjo pasakyti, kuo ši informacija jiems naudinga, kaip jie ja pasinaudoja, kaip įsivertina išsikeltų tikslų įgyvendinimą. Mokiniai bando pildyti individualios pažangos stebėjimo lapus, t.y. numatyti mokymosi tikslą bei lūkestį, kokio pažymio tikisi iš kiekvieno mokomojo dalyko, bet didžiąją dalį šio darbo atlieka patys mokytojai – jie, paprašyti mokinių, surašo pažymius ir užpildo pažangos pokyčio grafą. Vertintojų vizito metu mokytojai visose pamokose planavo ugdyti bendrąsias kompetencijas, tačiau šiai ugdymo veiklai stigo sistemingumo – paveikių kompetencijų ugdymo atvejų fiksuota tik šešiose (12,8 proc.) pamokose. Nors mokymo centro mokytojai buvo susitarę didžiausią dėmesį paskutinius du mėnesius skirti socialinės kompetencijos ugdymui, tačiau ji planuota tik 18 (38,3 proc.) veiklų. Mokymo centre nėra susitarimų planuoti bendrųjų kompetencijų ugdymo lūkesčius, identifikuoti esamą kompetencijų lygį bei numatyti siektiną pažangą. Atsižvelgiant į surinktus duomenis, teigtina, kad optimalumas yra vertinamas kaip vienas iš tobulintinių mokymo centro veiklos aspektų. *Jeigu mokiniai veiktų savivaldžiai, t. y. planingai nusimatyti mokymosi, lankomumo, asmens ūgties lūkesčius, rinkęsi mokymosi turinį, tempą, veiklas lūkesčiams pasiekti, tikėtina, jie prisiimtų atsakomybę už savo mokymąsi ir pozityviai bei konstruktyviai spręstų kylančias mokymosi problemas.*

2. Mokymosi įprasminimas (2.2.1. – 2 lygis).

54,4 proc. stebėtų pamokų vadovavimas kiekvieno mokinio ugdymuisi vertintas patenkinamai, 8,7 proc. – prastai. Dažniausiai pasikartojanti vertinimo reikšmė – 2. 59,6 proc. stebėtų pamokų vyravo sąveikos bei mokymosi paradigma grįstas mokymas. Šiose pamokose taikyti tradiciniai, į mokymą orientuoti ugdymo metodai. 28 stebėtose pamokose dominavo mokytojas, mokiniams trūko prasmingų ir aktyvių veiklų, todėl sudarytos nepakankamos sąlygos tobulinti savivaldaus mokymosi gebėjimus, mokiniai neskatinti kelti ugdymosi tikslų, o pasyvus informacijos perėmėjo vaidmuo daugumoje pamokų nestiprino mokinių mokymosi motyvacijos, mokymosi džiaugsmo. Tik pavienėse pamokose stebėtas mokymo siejimas su mokinių gyvenimo patirtimi, realiomis gyvenimiškomis situacijomis. 39 proc. stebėtų pamokų tobulintini ugdymosi veiklos aspektai sietini su nepakankamai veiksmingu mokymosi įprasminimu. Nors dauguma mokytojų stengėsi įtraukti mokinius į veiklas, tačiau nuolatinis mokytojo dominavimas ugdymo(si) procese nesudarė sąlygų patiems mokiniams patenkinti smalsumą, spręsti problemas, patirti pažinimo džiaugsmą, įprasminti savivaldų mokymąsi. *Išorės vertintojų komanda rekomenduoja mokymo centro mokytojams, siekiant įprasminti mokymąsi, keisti mokymo nuostatas, kasdienėje veikloje išbandyti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose įgytas žinias, dažniau organizuoti mokinių praktinę veiklą.*

3. Vertinimo kriterijų aiškumas (2.4.1. – 2 lygis).

Mokymo centre yra sukurtas Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo tvarkos aprašas (toliau – aprašas). Dėl mokinių vertinimo tariamasi Mokytojų taryboje, metodinėje grupėje, VGK. Mokytojai žino apie mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo susitarimus. Dauguma mokytojų savo kabinetuose skelbia informaciją apie dalyko vertinimo tvarką. Ilgalaikiuose planuose nustatyta, kad juose vertinimas planuojamas formaliai, nekonkretizuojamas, o į mokinių pasiekimus ir daromą pažangą beveik neatsižvelgiama. Su mokinių vertinimu susijusių korekcijų planuose nebuvo. 21,7 proc. labai gerai ir gerai įvertintų pamokų mokiniai informuoti ir su jais aptarta, ko iš jų tikimasi, koks turi būti gerai atliktas darbas, kokie užduočių vertinimo kriterijai. Neaiškūs vertinimo kriterijai užfiksuoti 78,3 proc. pamokų, iš kurių vertinimo kriterijų aiškumas kaip tobulintinas veiklos

aspektas nurodytas 50 proc. pamokų. *Daugumai mokytojų reikėtų didesnę dėmesį skirti aiškių vertinimo kriterijų planavimui. Aiškūs, su mokiniais aptarti užduoties vertinimo kriterijai leistų mokiniams tinkamai analizuoti ir vertinti savo pažangą, siekti optimalios asmeninės sėkmės, stiprintų mokinių norą siekti geresnių mokymosi rezultatų.*

4. Vizijos bendrumas (4.1.1. – 2 lygis).

Centro vizija, misija, tikslai fiksuoti 2016–2018 m. strateginiame plane (SP), skelbiami interneto svetainėje ir stende, bendruomenė turi galimybių su jais susipažinti, tačiau iš pokalbių su Mokymo centro taryba, metodine grupe, įsivertinimo grupe galima teigti, kad diskusijose ir sutarimuose dėl centro perspektyvos bendruomenės nariai, socialiniai partneriai beveik nedalyvavo. Įstaigos vizija tradicinė, formaliai suderinta Mokymo centro ir Mokytojų tarybose. Mokymo centro tarybos nariai aiškios organizacijos vizijos matymo negalėjo pateikti. Tarybos nariai neprisiminė, kad būtų diskutavę dėl mokymo centro vizijos, misijos, prioritetinių tikslų. Mokytojų taryboje apsiribojama strateginio plano, metinių planų projektų, gairių pateikimu ir tvirtinimu – planuojant veiklą pasiūlymų, pastebėjimų bendruomenės nariai neteikia. 2016–2018 m. strateginiuose planuose daug šabloniškų frazių, išsikelti laukiami rezultatai susiję su mokinių pasiekimais ir pažanga, tačiau sunkiai pamatuojami trejų metų perspektyvoje. Laukiami plano įgyvendinimo rezultatai numatyti neatsižvelgiant į įstaigos socialinį kontekstą. Strateginis planas per jo vykdymo laikotarpį koreguotas nebuvo. 2018 metų veiklos planas iš dalies dera su 2016–2018 m. strateginiu planu. *Mokymo centrui vertėtų permąstyti, kokių konkrečių rezultatų ji siekia, kokia būtų jų reikšmė organizacijos tobulinimui ir mokinių mokymosi pasiekimų gerinimui. Tikėtina, tai leistų numatyti tikslingesnes priemones laukiamų rezultatų pasiekimui, gerintų bendruomenės mikroklimatą, mažintų jaunimo ir suaugusiųjų skyrių atskirtį bei sutelktų visą komandą strateginiam planavimui ir vizijos įgyvendinimui.*

5. Įsipareigojimas susitarimams (4.1.2 – 2 lygis).

Vykstantys Mokytojų tarybos ir metodinės grupės, direkciniai posėdžiai sudaro palankias sąlygas siekti kokybiško ugdymo proceso organizavimo, laiku pateikti informaciją pedagogams, tačiau išorės vertintojai pastebi, kad posėdžių metu per mažai diskutuojama, tariamasi dėl mokinių pasiekimų gerinimo, centro pažangos, veiklos tobulinimo bei kolegialaus bendradarbiavimo. Neformaliose grupėse mokytojai labiau linkę diskutuoti, tačiau konstruktyvių, orientuotų į mokinių pažangą sprendimų nepriimama. Mokytojai lyderiai per mažai dalinasi gerąja patirtimi, mažai kolegialiai bendradarbiaujama. Nors mokymo centre vyksta įsivertinimo pokalbiai, tačiau iš anksto nesusitariama, kaip tokiam pokalbiui turi būti pasiruošta, kaip bus užfiksuojami kiekvieno mokytojo įsipareigojimai. *Mokymo centrui vertėtų permąstyti veiklų organizavimą taip, kad įsitraukimas į susitarimų vykdymą apimtų didesnę pedagoginės bendruomenės dalį. Jei susitarimai būtų priimami visus įtraukus į validžių duomenų analizę ir orientuoti į pamatuojamus rezultatus, o jiems vykdyti būtų numatoma parama, pagalba ir grįžtamasis ryšys, tikėtina, kad lyderystė mokymo centre aktyvėtų ir kurtų pridėtinę vertę mokinių mokymosi rezultatams.*